

บทความวิจัย

เรื่อง ความคิดความเชื่อเรื่องความตายในภาพยนตร์เรื่อง Departure

โดย

นางสาว ลลิตา ตันติชนานนท์

รหัสนักศึกษา 05520650

เสนอ

อาจารย์ไพวัฒน์ สุยะ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450 460 การศึกษาเอกเทศ

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2555

ชื่อเรื่อง   ความคิดความเชื่อเรื่องความตายในภาพยนตร์เรื่อง Departure

ชื่อผู้วิจัย   นางสาว ลลิตา ตันติธนานนท์   รหัสนักศึกษา 05520650

อาจารย์ที่ปรึกษาอาจารย์พิพัฒน์ สุยะ

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมองความคิดของคนญี่ปุ่นเกี่ยวกับความตาย และเพื่อศึกษาแนวคิดของปรัชญาต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์เรื่อง Departures อาทิเช่น ปรัชญาเซ็น ปรัชญาชินโต และพุทธศาสนา เป็นต้น

จากการศึกษาแนวคิดทางปรัชญาต่างๆ และแนวความคิดเกี่ยวกับความตายของคนญี่ปุ่นที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง Departures แล้ว ทำให้เข้าใจถึงความคิด ความเชื่อของคนญี่ปุ่นมากมายตามแนวคิดทางปรัชญา ทั้งในเรื่องของคามิ และเรื่องการชำระล้างให้บริสุทธิ์ตามหลักปรัชญาชินโต เรื่องความเชื่อเรื่องโลกหน้า ความเชื่อของพิธีกรรมเกี่ยวกับความตายในศาสนาพุทธที่สะท้อนให้เห็นถึงการคืนความสัมพันธของกลุ่มคนที่มีต่อกัน ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม ผ่านทางสัญลักษณ์หรือพิธีกรรมที่แตกต่างกันไป ในแต่ละสังคมและวัฒนธรรม มุมมองความคิดของคนญี่ปุ่นเกี่ยวกับความตาย ทศนคติที่มีต่ออาชีพที่เกี่ยวข้องกับความตาย อีกทั้งทำให้เข้าใจถึงความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับชีวิตและความตายในหลักคำสอนของปรัชญาชินโตว่าชินโตนั้น ไม่ประสงค์ความตาย ปรารถนาเพียงความสุขในโลกปัจจุบันเท่านั้น

คำสำคัญ   ความคิดความเชื่อ ความตาย Departures

บทนำ

จากลักษณะพื้นฐานของคนญี่ปุ่นโดยทั่วไปนั้นจะมีความรับผิดชอบที่สูง ตรงต่อเวลา รักธรรมชาติ แต่ในขณะเดียวกันคนญี่ปุ่นส่วนใหญ่กลับใช้ชีวิตอยู่ในเมืองที่มีสังคมเร่งรีบ และเคร่งเครียด มีการแข่งขันสูงอยู่ตลอดเวลา ทำงานอย่างหนักหน่วง และที่สำคัญคือคนญี่ปุ่นนั้นจะรักษาหน้าตาและศักดิ์ศรีของตนมาก หากตกงานหรือไม่มีงานทำก็จะเป็นเรื่องน่าอายสำหรับคนญี่ปุ่นมาก สังคมในประเทศญี่ปุ่นนั้นจะเป็นสังคมแนวตั้ง คือมีระบบชนชั้น แบ่งชั้นวรรณะกันและบางครั้งอาจดูถูกชนชั้นที่ต่ำกว่าตน

หลังจากแยกตัวออกจากวงออคเสตรา ใดโกะ (มาซาอิโระ โมโทกิ) ก็กลายเป็นคนตกงานที่หันไปทางไหนก็เจอแต่ความมืดมน อนาคตเรื่องอาชีพนักดนตรีที่เคยฝันไว้เสียสวหยุด กลับพังทลายลงต่อหน้าต่อตา ใดโกะและ มิกะ (เรียวกะ อิโรสุเอะ) ภรรยาสาวแสนสวย จึงเดินทางออกจากเมืองหลวง และมุ่งหน้ากลับไปยังบ้านเกิดที่จังหวัดยามางาตะ เพื่อตั้งต้นชีวิตใหม่

ระหว่างที่กำลังมองหางานใหม่ทำอยู่นั่นเอง ใดโกะ เผอิญเห็นใบประกาศติดอยู่ เขาเห็นคำว่า “Departures” จึงรีบเข้าไปสมัคร เพราะเข้าใจว่าเป็นบริษัททัวร์ (Departures แปลความหมายได้ 2 อย่างคือ การเดินทาง และ การตาย) แต่ก็ต้องพบกับความผิดหวัง เมื่อทราบในภายหลังว่า บริษัทดังกล่าว เป็นบริษัทที่ทำธุรกิจจัดงานศพ

เจ้าของบริษัทเป็นชายชรา ที่ชื่อ ซาซากิ (ชิโตะมุ ยามาซากิ) และหน้าที่ที่เขาและใดโกะต้องทำก็คือ การเตรียมร่างกายที่ไว้วิญญาณของผู้ตายให้พร้อมสำหรับการจัดงานศพ

ในเมื่อไม่มีทางเลือกอื่นมากนัก ใดโกะจำเป็นต้องรับงานอย่างไม่เต็มใจทำ แต่ที่ละน้อย งานที่ดูไม่น่าพิสมัยเสียเลยในคราวแรก กลับทำให้ชายหนุ่มมองชีวิตในมุมที่ตนไม่เคยสำรวจมาก่อน อันนำมาซึ่งการค้นพบความหมายที่ลึกซึ้งและงดงาม

จากภาพยนตร์เรื่องนี้ เราจะได้พบกับความสวยงามอันละเอียดละไมจากสิ่งต่างๆ ที่ภาพยนตร์ได้พยายามสื่อออกมาถึงคุณ แม้ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับคนตาย แต่ต้องประทับใจในภาพยนตร์ที่สื่อออกมาทั้งหมดนั้นเต็มไปด้วยความน่าสนใจ ความประทับใจ ความซาบซึ้งใจ และความศักดิ์สิทธิ์ของพิธีกรรมที่หลายคนอาจจะไม่รู้จักหรือมองข้ามไป ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้เปลี่ยนความคิดเดิมๆของผู้ชมเกี่ยวกับความตายที่มักถูกมองว่าเป็นสิ่งน่ากลัวและเป็นเรื่องน่าเศร้า ให้กลายเป็นความคิดที่ว่า ความตายไม่ใช่สิ่งที่น่ากลัวและโศกเศร้าอีกต่อไป และยังถ่ายทอดความลึกซึ้งของความตายออกมาได้อย่างสวยงาม แม้จะมีความโศกเศร้า

ฉากอยู่บนผิวน้ำ รวมถึงอารมณ์ของตัวนักแสดงที่ถ่ายทอดออกมาได้อย่างน่าอัศจรรย์ ทำให้มีความรู้สึกคล้อยตามไปกับเนื้อหาของภาพยนตร์ได้ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง

ด้วยเหตุนี้จึงมีความสนใจที่จะศึกษาในประเด็นมุมมองของความตายที่ภาพยนตร์เรื่อง Departure ได้สื่อออกมา โดยเป็นมุมมองที่สื่อผ่านคนญี่ปุ่น และมีความน่าสนใจยิ่งที่จะได้ทราบถึงความนึกคิด ความเชื่อ และปรัชญาชีวิตต่างๆของคนญี่ปุ่นอีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษามุมมองของคนญี่ปุ่นเกี่ยวกับความตายที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง Departure
2. เพื่อศึกษาแนวคิดของปรัชญาต่างๆ อาทิเช่น ปรัชญาเซน ปรัชญาชินโต เป็นต้น ที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง Departure

วิธีการดำเนินการศึกษา

1. ศึกษามุมมองเกี่ยวกับความตายของชาวญี่ปุ่น และศึกษาแนวความคิด ความเชื่อทางด้านปรัชญาต่างๆที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง Departure อาทิเช่น ปรัชญาชินโต ปรัชญาเซน และพุทธศาสนา
2. ศึกษาแนวความคิด ความเชื่อ และหลักคำสอนที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและความตายของปรัชญาชินโต ปรัชญาเซน และพุทธศาสนา
3. เชื่อมโยงแนวความคิด ความเชื่อ ที่ได้ศึกษาจากปรัชญาต่างๆ เข้ากับแนวความคิดที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์เรื่อง Departures

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ชินโต : ศาสนาแห่งความงาม ธรรมชาติ ความรักและความศรัทธา

ชินโตเป็นพื้นฐานทางวัฒนธรรม ความเชื่อดั้งเดิม และเอกลักษณ์ของความเป็นชนชาติญี่ปุ่น เพราะอุปนิสัยและลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่นล้วนถูกหล่อหลอมขัดเกลาด้วยคำ

สอนของชินโต จนทำให้คนญี่ปุ่นทุกคนไม่ว่าจะนับถือศาสนาใดก็ตามเติบโตขึ้นมาภายใต้หลักคำสอนและหลักปฏิบัติชินโตทั้งสิ้น

ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งของชินโตคือความเชื่อเรื่องจิตวิญญาณในธรรมชาติ ที่เรียกว่า คามิ (kami : 神) นั่นเอง ตามความหมายของคำ คำว่าคามิแปลว่า “สูงกว่า” (upper) “คามิ” ก็คือจิตวิญญาณซึ่งมีอยู่ในทุกสิ่งทุกอย่างในธรรมชาติ ตั้งแต่ทวยเทพ สิ่งในธรรมชาติและตัวมนุษย์เองก็เป็นคามิเช่นเดียวกัน

การจะเข้าถึงสภาวะหรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับคามิ เราจะต้องมีจิตใจที่บริสุทธิ์เบิกบาน จิตใจของมนุษย์นั้นอาจขาดความบริสุทธิ์เบิกบานและพลังชีวิตได้เมื่อจิตใจของเราเต็มไปด้วยสิ่งที่แปดเปื้อน ความไม่จริงใจ ความเห็นแก่ตัว ความเศร้าโศก เมื่อนั้นเรามากจะทำสิ่งที่เลวร้ายและไม่เป็นระเบียบ เช่นเดียวกับแม่น้ำลำคลองที่ถูกทำให้สกปรกมีกลิ่นเหม็นหรือต้นไม้ใหญ่ที่ถูกหักกิ่งตัดงัดให้ตาย ชินโตจึงให้ความสำคัญอย่างสูงกับการ “ชำระตนให้บริสุทธิ์” ทั้งทางร่างกาย ชำระล้างสิ่งสกปรก และทางจิตใจ ชำระล้างทัศนคติ ให้เกิดอารมณ์และจิตใจที่บริสุทธิ์ เข้มแข็งและเฉียบแหลม เพื่อให้เกิดการ ประพฤติที่ถูกต้องดีงามและจิตใจที่เต็มเปี่ยมไปด้วย “ความบริสุทธิ์ใจ” (makoto) ต่อผู้อื่นและต่อโลกธรรมชาติ

แนวคิดเรื่องความตาย

ชินโตไม่พูดถึงเรื่องโลกหน้า เชื่อว่า วิญญาณเป็นอมตะ เรื่องของชินโตเป็นเรื่องของชีวิตในโลกนี้ อย่างเดียวกับของจีน (อันเนื่องด้วยลัทธิศาสนาเต๋ากับขงจื้อ) วิญญาณเป็นของไม่ตาย ความตายเป็นเสมือนการเปลี่ยนเครื่องแต่งตัวใหม่ ดวงวิญญาณจะไม่สูญหายไปไหน จะวนเวียนอยู่กับญาติมิตร และคอยปกป้องวงศ์ตระกูลของตนอยู่เสมอ จะไปที่แต่ไปหาร่างใหม่เท่ากับหาเครื่องแต่งตัวใหม่ ดังนั้นจึงต้องมีการเซ่นบูชาวิญญาณนั้น

2. แนวความคิดสำคัญของพุทธศาสนาฝ่ายเซ็น

พุทธศาสนาฝ่ายเซ็นกำเนิดจากคำสอนของพุทธศาสนาของอินเดีย และปรัชญาเต๋าของจีน หลักสำคัญของพุทธศาสนาคือการไม่มีตัวตน และวิมมองโลกแบบไม่แบ่งแยกไม่ประเมินค่า ปรัชญาเต๋าก็มองโลกแบบไม่แบ่งแยกเช่นกัน ทั้งยังเน้นญาณปัญญามากกว่าความรู้เชิงเหตุผล เพราะความรู้เชิงเหตุผลมีข้อจำกัดและเป็นสิ่งสัมพัทธ์ ปรัชญาเต๋านับความรักธรรมชาติและการปล่อยให้เป็นวิถีชีวิตเป็นไปตามธรรมชาติ เช่นรับมรดกทางปัญญาข้างต้นมาผสมผสานกัน เกิดเป็นวิถีการดำเนิน

ชีวิตที่ให้ความสำคัญกับการอยู่กับปัจจุบันและชีวิตในโลกนี้ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะขัดเกลาจิตใจให้ บรรลุพุทธภาวะ

เช่นไม่ให้ความสำคัญแก่ตรรกะหรือเหตุผล แต่เน้นประสบการณ์ตรง คือเข้าถึงโดยไม่ผ่าน สื่อกกลางใดๆ เช่นไม่มีการแย้งกันในเรื่องถูกหรือผิด ความสมบูรณ์หรือความไม่สมบูรณ์ ความมี หรือไม่มี เพราะถือเป็นการเรื่องของการยึดมั่นถือมั่น

แนวคิดเรื่องความตาย

พุทธศาสนาฝ่ายเซ็นไม่พูดถึงเรื่องโลกหน้า เชื่อว่า คนเราควรจัดการกับชีวิตปัจจุบันให้ดีที่สุด ตั้งสติให้อยู่ในขณะจิตปัจจุบันเสมอ ความตายเป็นเพียงปรากฏการณ์ธรรมชาติอย่างหนึ่งของชีวิต ไม่มีการเกิด ไม่มีการตาย ทุกอย่างเป็นเพียงการสืบเนื่อง เช่นเดียวกับ เมฆกลายเป็นฝน และฝนก็มาเป็นส่วนหนึ่งของน้ำชาถ้วยหนึ่ง

3. แนวความคิดสำคัญทางพุทธศาสนา

พิธีกรรมเกี่ยวกับความตาย ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้อง

พิธีศพส่วนใหญ่จะสะท้อนให้เห็นถึงความหวาดกลัววิญญาณหรือผีของคนตาย ซึ่งมักเชื่อว่าผู้ตายจะเปลี่ยนสภาพไปเป็นวิญญาณที่ร้าย อาจนำอันตรายมาสู่คนเป็นได้ หรือในบางสังคม เช่นสังคมจีโบราณ บทบาทของผู้ตายอาจมีสูงมากต่อความเจริญ ความสมบูรณ์พูนสุขของญาติที่ยังมีชีวิตอยู่ จนก่อให้เกิดลัทธินูชาบรรพบุรุษขึ้น ซึ่งมีอิทธิพลต่อการกำหนดโชคชะตาของสมาชิกในสังคม หรือเผ่าพันธุ์นั้น ๆ ด้วย จึงจำเป็นต้องมีพิธีเช่นไหว้ตามกำหนดเวลาหรือตามฤดูกาลต่างๆ ใน ส่วนของความหลากหลายของรายละเอียดในพิธีศพของกลุ่มชนต่างๆที่ยึดปฏิบัติกัน

อาจกล่าวได้ว่า ความตายไม่ได้มีความหมายเพียงแค่การสิ้นชีวิตในทางกายภาพ แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงความจริง ความหมาย และคุณค่าของชีวิต นอกจากนี้พิธีศพยังสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อว่า ความตายมิใช่เป็นเพียงจุดสิ้นสุดของชีวิตโดยสมบูรณ์เท่านั้น แต่ยังคือการเปลี่ยนสภาพจากโลกที่อาศัยอยู่หรือจากสิ่งมีชีวิตไปสู่อีกโลกหนึ่งหรืออีกภาวะหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยพิธีกรรมเกี่ยวกับการแยกตัว หรือแยกคนตายออกจากคนเป็น พิธีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพ และพิธีการรวมตัวของผู้ตายในโลกใหม่กับบาทบาทใหม่ที่จากไปจากโลกคนเป็น

ผลการศึกษา

ในภาพยนตร์เรื่อง Departures มีความคิด ความเชื่อของปรัชญาต่างๆสอดแทรกให้เห็นอยู่มากมาย ทั้งในด้านปรัชญาชินโตที่มีความเชื่อในความกลมกลืนสอดประสานกันของสรรพสิ่ง เชื่อเรื่องของkami เชื่อว่าทุกสรรพสิ่งในธรรมชาติ มีชีวิต และเน้นในเรื่องของความรักธรรมชาติ รักในความสะอาด รักในการสร้างสรรค์และควมมีชีวิตชีวา แนวคิดตามหลักปรัชญาที่สะท้อนให้เห็นอยู่ในเรื่องนี้ก็มีเรื่องความรักธรรมชาติ เช่นไม่มีการแย่งกันในเรื่องถูกหรือผิด ความสมบูรณ์ไม่สมบูรณ์ ความมีหรือไม่มี เพราะถือเป็นเรื่องของการยึดมั่นถือมั่น ไม่แบ่งแยกดี ชั่ว หรือ ถูก ผิด และตระหนักถึงความเป็นเอกภาพ ความเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวของสรรพสิ่งทั้งปวง นอกจากนี้แนวความคิดทางพุทธศาสนายังปรากฏให้เห็นผ่านภาพยนตร์เรื่องนี้ด้วย เช่นในเรื่องเกี่ยวกับความหมาย คุณค่าของพิธีกรรมของความตาย หรือพิธีศพนั้นสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อที่ว่า ความตายมิใช่เป็นเพียงจุดสิ้นสุดของชีวิตโดยสมบูรณ์เท่านั้น แต่ยังคงมีการเปลี่ยนสภาพจากโลกที่อาศัยอยู่หรือจากสิ่งมีชีวิตไปสู่อีกโลกหนึ่งหรืออีกภาวะหนึ่ง รวมถึงในเรื่องของชีวิตและความตายในทัศนะของพุทธศาสนา

อภิปรายผลการศึกษา

1. ความคิด ความเชื่อของปรัชญาชินโตในเรื่อง Departures

ในภาพยนตร์เรื่องนี้ได้มีการนำเสนอในเรื่องของสัตว์และธรรมชาติต่างๆ ที่ใช้สื่อความหมายของชีวิตและความตาย เช่น ปลาแซลมอนที่ว่ายทวนสายน้ำไหล ปลาหมึกที่มีกะชี้อมาเตรียมจะทำอาหาร แต่พบว่ายังไม่ตาย จึงนำไปปล่อย

อีกทั้งยังมีความเชื่อเรื่องจิตวิญญาณในธรรมชาติปรากฏให้เห็นในภาพยนตร์ เช่น ในบทภาพยนตร์ที่ตัวละคร ไดโกะนั้นมีปมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเขากับพ่อ การชำระปมของไดโกะในฉากสุดท้ายของภาพยนตร์เป็นการ “ส่ง” การจากไปของพ่อของเขา ไดโกะแต่งหน้าร่างที่ไร้ชีวิตของพ่ออย่างตั้งใจ ส่งผ่านอารมณืไปที่ก้อนหินที่ทำหน้าที่เป็นตัวสื่อสารระหว่างเขากับพ่อก่อนหินผิวเรียบก้อนนี้ไดโกะพบในมือของพ่อขณะที่กำลังตกแต่งร่าง ซึ่งก้อนหินเป็นวิธีการบอกถึงอารมณื

ความเชื่อเรื่องการชำระล้างให้บริสุทธิ์ ยังได้ปรากฏอยู่ในพิธีแต่งงานของเรื่อง ที่มีการทำ ความสะอาดร่างกายหรือการอาบน้ำให้ศพ แล้วจึงแต่งให้สวยงาม บริสุทธิ์ตามกระบวนการ

2. ความคิด ความเชื่อของพุทธศาสนาฝ่ายเซ็นในเรื่อง Departures

ในเรื่อง Departures มีฉากที่สวยงามของธรรมชาติมากมาย เช่นตอนที่ไดโกะไปนั่งสี่เชลโล่ อยู่ตรงเนินหญ้าที่มีดอกไม้ และภาพฉากชนบทของญี่ปุ่นในฤดูกาลต่างๆ

แนวคิดของปรัชญาเซ็นยังได้ปรากฏให้เห็นผ่านตัวละครหลักในเรื่อง ก็คือซาซากิผู้มีได้ถือ ทุกอย่างเอาไว้ เป็นชายชราผู้รักศิลปะในการจัดดอกไม้ ห้องพักชั้นบนของเขานั้นถูกจัดอยู่ในสภาพ นิเวศน์ที่เหมือนกับได้อยู่ท่ามกลางธรรมชาติ ซาซากิใช้ชีวิตตามแนวความคิดของเซ็นในเรื่องของ การไม่มีตัวตน ไม่ให้ความสำคัญกับตรรกะหรือเหตุผล แต่เน้นประสบการณ์ตรง

อีกหนึ่งเรื่องที่ได้เห็นได้ชัดถึงแนวความคิดในเรื่องความคิดปรุงแต่ง การจำแนกแยกแยะ การ ยึดมั่นถือมั่น ก็คือเรื่องที่อยู่ในตอนแรกไดโกะมีปฏิสัมพันธ์กับพ่อของคนที่เขาคิดว่าได้ทิ้งเขาไปตั้งแต่ยังเล็ก แต่แล้วเมื่อเขาได้ค้นพบความจริงว่าพ่อยังเป็นห่วงและรักตนเองอยู่เสมอ ด้วยก้อนหินหนึ่งที่เขาทิ้งไว้ในมือขณะเสียชีวิต หินก้อนที่ไดโกะเคยมอบให้พ่อเพื่อแทนความรู้สึกที่มีอยู่ในใจ โดยไม่ต้องเอื้อน เอ่ยถ้อยคำใด

3. ความคิด ความเชื่อของพุทธศาสนาในเรื่อง Departures

พุทธศาสนามองสิ่งทั้งหลาย (รวมทั้งชีวิตและสิ่งอื่น) ว่าเป็นสิ่งที่เกิดจากการมี ส่วนประกอบต่างๆมารวมกันเข้า และมีความสัมพันธ์แบบอิงอาศัยซึ่งกันและกัน ถ้าจะให้ให้มีชีวิต เกิดขึ้น ดำรงอยู่ และดำเนินต่อไปได้ ส่วนประกอบต่างๆเหล่านั้นจะต้องไม่ใช่สักแต่ว่ามารวม กันอยู่ โดยไม่มีความเกี่ยวเนื่องแบบอิงอาศัยกันเท่านั้น แต่ต้องมีความเชื่อมโยงและถ้อยที่ถ้อย อาศัยกันอย่างเหมาะสมด้วย

เมื่อไดโกะหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเงื่อนไขใดๆก็ตาม ทางเลือกที่เปลี่ยนมุมมองใหม่คือ “มี ศรัทธา” ในสิ่งที่ทำ เห็นแง่มุมของสิ่งที่เป็นอยู่ และมุมมองที่ถูกปิดบังด้วยมายาคติที่ห่อหุ้มไว้อย่าง มิดชิด จะค่อยๆเปิดเผยความงดงาม ความจริงของสัจจะ

งานของโนคังฉิ ที่ไดโกะได้เรียนรู้ผ่านการทำงานในอิกมูม เป็นความงามของฉากสุดท้าย ของชีวิต ก่อนที่จะนำศพเข้าโลงและนำไปเผา จากนั้นเป็นฉากที่ไม่มีวันกลับ มีความหมายใน ฐานะความทรงจำสุดท้ายที่เป็นความสุขก่อนจากกันชั่ววันรันดร์ พิธีกรรมก่อนการนำศพเข้าโลง เป็น ช่วงเวลาที่สำคัญสำหรับการกล่าวคำอำลา และคลี่คลายอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกันของสายใยที่รัดตรึงกัน อยู่

สรุปผลการศึกษา

ในการวิเคราะห์ความคิด ความเชื่อของคนญี่ปุ่นเกี่ยวกับความตายที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์เรื่อง Departures ผู้ศึกษาสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

จากลักษณะพื้นฐานของคนญี่ปุ่นโดยทั่วไปนั้นจะมีความรับผิดชอบที่สูง ตรงต่อเวลา รักธรรมชาติ แต่ในขณะเดียวกันคนญี่ปุ่นส่วนใหญ่กลับใช้ชีวิตอยู่ในเมืองที่มีสังคมเร่งรีบ และเคร่งเครียด มีการแข่งขันสูงอยู่ตลอดเวลา ทำงานอย่างหนักหน่วง และที่สำคัญคือคนญี่ปุ่นนั้นจะรักษาหน้าตาและศักดิ์ศรีของตนมาก หากตกงานหรือไม่มีงานทำก็จะเป็นเรื่องน่าอายสำหรับคนญี่ปุ่นมาก สังคมในประเทศญี่ปุ่นนั้นจะเป็นสังคมแนวตั้ง คือมีระบบชนชั้น แบ่งชั้นวรรณะกันและบางครั้งอาจดูถูกชนชั้นที่ต่ำกว่าตน

จากภาพยนตร์เรื่องนี้ เราจะได้พบกับความสวยงามอันละเอียดละไมจากสิ่งต่างๆที่ภาพยนตร์ได้พยายามสื่อออกมาถึงคนดู แม้ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับคนตาย แต่ต้องประทับใจในภาพยนตร์ที่สื่อออกมาทั้งหมดนั้นเต็มไปด้วยความน่าสนใจ ความประทับใจ ความซาบซึ้งใจ และความศักดิ์สิทธิ์ของพิธีกรรมที่หลายคนอาจจะไม่รู้จักหรือมองข้ามไป ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้เปลี่ยนความคิดเดิมๆของผู้ชมเกี่ยวกับความตายที่มักถูกมองว่าเป็นสิ่งน่ากลัวและเป็นเรื่องน่าเศร้า ให้กลายเป็นความคิดที่ว่า ความตายไม่ใช่สิ่งที่น่ากลัวและโศกเศร้าอีกต่อไป และยังถ่ายทอดความลึกซึ้งของความตายออกมาได้อย่างสวยงาม แม้จะมีความโศกเศร้า ฉาบอยู่บนผิวหน้า รวมถึงอารมณ์ของตัวนักแสดงที่ถ่ายทอดออกมาได้อย่างน่าอัศจรรย์ ทำให้มีความรู้สึกคล้อยตามไปกับเนื้อหาของภาพยนตร์ได้ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง

ความคิด ความเชื่อที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์เรื่อง Departures นั้นได้สะท้อนถึงแนวคิดตามหลักคำสอนของปรัชญาต่างๆออกมาได้อย่างชัดเจน ในภาพยนตร์นั้นได้เน้นให้เห็นถึงความรักธรรมชาติของคนญี่ปุ่นตามแนวคิดปรัชญาชินโตและปรัชญาเซนผ่านฉากในภาพยนตร์ แนวคิดเกี่ยวกับชีวิตและความตายตามหลักพุทธศาสนาที่สะท้อนออกมาอย่างเด่นชัดจากการดำเนินเรื่องผ่านตัวละครไดโกะ อีกทั้งยังมีเรื่องของ การชำระล้างตนให้บริสุทธิ์ตามความเชื่อของปรัชญาชินโตที่ปรากฏอยู่บ่อยครั้ง ในฉากที่ตัวละครเข้าไปในโรงอาบน้ำ

ข้อจำกัดทางการศึกษา

การเข้าถึงข้อมูลเนื่องจากไม่สามารถลงพื้นที่จริงได้ จึงมีความจำเป็นต้องวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและสื่อออนไลน์เท่านั้น อีกทั้งลักษณะของข้อมูลที่ค้นคว้าไม่ตรงกับจุดประสงค์ที่ผู้วิจัยต้องการ จึงทำให้ผลการศึกษาที่ได้มีรายละเอียดบางประการที่ไม่สมบูรณ์

บรรณานุกรม

เสถียร จันทิมา. เส้นทางสายZEN. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มติชน, 2547.

อาจณรงค์ เรื่องทิพย์. สุขอย่างเซน. กรุงเทพฯ : เพชรประกาย, 2550.

เสถียร พันธรังสี. ศาสนาเปรียบเทียบ. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ, 2546.

เพญศรี กาญมโนมัย. จินโต จิตวิญญาณของญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ : วรวิจิตรพิมพ์, 2524.

เพญศรี กาญมโนมัย. อารยธรรมญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2530.

จำนง ทองประเสริฐ. เซนกับวัฒนธรรมญี่ปุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, 2547.

แสวง สุจริตธรรม. วัฒนธรรมญี่ปุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ภาษาและวัฒนธรรม, 2547.

ชูศักดิ์ ทิพย์เกษรและคณะ. พระพุทธเจ้าสอนอะไร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยบูรพาบรรณการ กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2532.

เพราะความตายเป็นเรื่องที่สวยงาม. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2556. เข้าถึงได้จาก

<http://topicstock.pantip.com/chalermthai/topicstock/2010/11/A9967035/A9967035.html>

ภาพยนตร์สะท้อนชีวิต จิตวิญญาณ และ Professionalism. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2556. เข้าถึงได้จาก <http://www.gotoknow.org/posts/309137>

Departures:ความสูญสิ้นนรินทร์. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2556. เข้าถึงได้จาก

<http://www.gotoknow.org/posts/439657>

ของขวัญแห่งการจากลา. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2556. เข้าถึงได้จาก

<http://www.dhammadjak.net/forums/viewtopic.php?t=35319>